

Rikspolisstyrelsen

Polisens arbete med trafiksäkerhet i vägtrafik och terräng

Nationell strategi

Polisens arbete med trafiksäkerhet i vägtrafik och terräng

INNEHÅLL

1	INLEDNING.....	3
1.1	Uppdrag enligt Nollvisionen.....	3
1.2	Stora utvecklingsmöjligheter finns	3
2	STRATEGISK INRIKTNING	3
2.1	Från trafikövervakning till trafiksäkerhetsarbete	4
2.1.1	Samverkan.....	4
2.1.2	Arbetet utförs av alla poliser.....	4
2.1.3	Förändra beteenden genom ökad kontroll och rapportering.....	4
2.2	Likvärdig verksamhet i hela landet.....	4
2.3	En del av i den övriga brottsbekämpningen	5
3	PRIORITERINGAR.....	5
3.1	Hastighet	5
3.2	Nykterhet	6
3.3	Skyddsutrustning – bilbälte, bilbarnstol och hjälm.....	6
3.4	Aggressiv körning.....	6
4	ORGANISATION OCH ANSVAR.....	6
4.1	Rikspolisstyrelsen.....	6
4.2	Polismyndigheterna.....	7

1 Inledning

1.1 Uppdrag enligt Nollvisionen

Riksdagens beslut om Nollvisionen med delmålet maximalt 270 dödade i vägtrafikolyckor år 2007 är en stor utmaning.

Nollvisionen gäller för alla aktörer på vägtrafikområdet. Den innebär att vägmiljön ska göras så säker som möjligt och att trafikanterna följer trafiksystemets regler.

Polisens viktigaste uppgift för att nå etappmålen i Nollvisionen är att:

- förhindra att farliga situationer och regelbrott uppstår i trafiken genom att delta i olika brottsförebyggande åtgärder.
- bidra till att trafikanter följer trafikreglerna genom att kontrollera efterlevnaden och rapportera dem som bryter mot reglerna.

1.2 Stora utvecklingsmöjligheter finns

Utvärderingar har gjorts som påvisar stora skillnader mellan polismyndigheternas insatser. De har också tydliggjort vilka möjligheter Polisen har att bidra till att minska antalet dödade och skadade i vägtrafiken.¹

En rad utredningar påvisar att det finns stora möjligheter att utveckla Polisens trafiksäkerhetsarbete.²

2 Strategisk inriktning

Polisens nationella strategi för trafiksäkerhetsarbete i vägtrafik och terräng ska leda till att:

- vidga Polisens insatser på trafikområdet från trafikövervakning till trafiksäkerhetsarbete
- polismyndigheternas ambitionsnivå när det gäller trafiksäkerhetsarbetet ska vara likvärdig i hela landet och de ska arbeta mer enhetligt. Lokala variationer ska dock tillåtas
- Polisens insatser på trafikområdet ska vara en del av Polisens brottsbekämpning i övrigt

¹ Strategier för ökad regelefterlevnad på trafikområdet, ISBN 91-7267-197-1, Lunds Universitet 2005:1, Svensson, M.

² En nationell strategi för Polisens trafikövervakning, år 2001, Trafikövervakningen i En nationell Polis (POL 339-4478/04), Fordonskontroll på väg (POL 331-3800/02), Inspektion av polisens tillsyn av farligt gods (VKA 128-3028/05)

2.1 Från trafikövervakning till trafiksäkerhetsarbete

Att utveckla trafikövervakningen till ett trafiksäkerhetsarbete innebär bland annat att även arbeta förebyggande. Fler trafikbrott kan förebyggas genom ett planerat och underrättelsebaserat arbete.

2.1.1 *Samverkan*

Ett effektivt trafiksäkerhetsarbete bygger på samverkan:

- mellan polismyndigheter
- mellan polismyndigheter och Rikspolisstyrelsen
- med externa aktörer på nationell, regional och lokal nivå

Det förebyggande arbetet stärks genom samverkan och möjligheten att optimera användningen av våra resurser och kompetenser ökar.

2.1.2 *Arbetet utförs av alla poliser*

För att få effektivitet i trafiksäkerhetsarbetet och hantera den omfattning av kontroller och rapportmängder som krävs, ska alla poliser i yttre uniformerad tjänst delta.

För vissa särskilda åtaganden krävs specialistkompetens som ska finnas att tillgå i samtliga polismyndigheter, som egen resurs eller i samarbete med andra polismyndigheter.

2.1.3 *Förändra beteenden genom ökad kontroll och rapportering*

Forskning har påvisat att poliskontroll är samhällsekonomiskt effektiv om den utförs på rätt sätt. Bäst resultat ger hastighetskontroll, nykterhetskontroll och bälteskontroll. Stora kontroll- och rapporteringsvolymer, speciellt när regelefterlevnaden är låg, påverkar trafiksäkerheten i positiv riktning. Trafiksäkerhetsforskare bedömer att per 100.000 nykterhetskontroller räddas fyra personer från att omkomma i trafiken.

Vid rapportering ska ordningsföreläggande användas i så stor utsträckning som möjligt.

2.2 Likvärdig verksamhet i hela landet

Att Polisen ska bedriva en verksamhet som är likvärdig i hela landet är en självklarhet för medborgarna. Att behandlas likvärdigt ur ett rättsäkerhetsperspektiv är en demokratisk rättighet och medborgarna förväntar sig att Polisen upprätthåller trygghet, säkerhet och ordning på likvärdig nivå i hela landet.

Vid granskning har det visat sig att det finns stora skillnader mellan polismyndigheternas trafiksäkerhetsarbete.

Mot denna bakgrund är det viktigt att vi skapar en gemensam plattform bestående av en nationell strategi och handlingsplan och att vi tillämpar en nationell taktik i genomförandet.

Polisen ska arbeta mer enhetligt och använda den gemensamma metoden för verksamhetsplanering och uppföljning som finns, Polisens resultatredovisning. Genomförandet av trafiksäkerhetsarbetet ska vara planlagt och underrättelsebaserat enligt Polisens underrättelsemodell.

2.3 En del av i den övriga brottsbekämpningen

Kriminella personer färdas i trafiken och använder fordon som brottsverktyg. Mellan brottslig verksamhet och olycksinblandning i trafiken finns mycket starka samband.

Den information en polisman kan få i samband med en kontroll av fordon och förare kan motivera att polismannen med stöd av annan lagstiftning vidtar ytterligare åtgärder i syfte att utreda andra brott än brott mot trafiklagstiftningen.

3 Prioriteringar

För att bidra till att färre dödas och skadas i trafiken är det särskilt angeläget att ingripa mot hastighetsöverträdelser, trafiknykterhetsbrott, underlåtenhet att använda skyddsutrustning som bilbälte, hjälm och bilbarnstol samt aggressiv körning.

När det gäller prioriteringarna görs åtaganden i samband med den årliga planeringen som ligger till grund för den nationella verksamhetsplanen.

Arbetet med samtliga prioriterade områden innebär att kontroller och provtagning ska utföras planlagt och underrättelsebaserat samt i stor omfattning.

3.1 Hastighet

Hastigheten har avgörande betydelse vid utgången av en trafikolycka. Om alla höll hastighetsbegränsningarna beräknar trafiksäkerhetsforskare att 100 liv sparas i trafiken varje år.

Ett sätt att bidra till sänkta medelhastigheter och ökad trafiksäkerhet är att sänka rapporteringsgränsen vid hastighetskontroll. Gränsen regleras i handlingsplanen. Samma gräns ska tillämpas oavsett vilken metod som används.

3.2 Nykterhet

Varje dag görs många bilresor i Sverige med rattfulla förare. Av de bilförare som omkom år 2001 hade 24 procent alkohol i kroppen. Vid singelolyckor var siffran 38 procent.

Svenskarnas alkoholförbrukning har under en lång tid ökat, vilket förväntas öka antalet rattfylleribrott och dödsolyckor. En stor del av de förare som är inblandade i trafikolyckor har mycket höga promillehalter vilket tyder på ett alkoholberoende.³ Drogpåverkade förare är ytterligare en olycksbelastad grupp trafikanter som många gånger dessutom är brottsaktiv i andra hänseenden.

Utöver de nykterhetskontroller som genomförs ska Polisen samverka för att motverka alkohol- och drogerberoende. Exempel på det är Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT) som bygger på ett nätverk mellan Polisen, socialtjänsten, sjukvården och kriminalvården, m.fl.

3.3 Skyddsutrustning – bilbälte, bilbarnstol och hjälm

Bilbältet är den absolut viktigaste säkerhetsdetaljen i bilen – både i framsätet och i baksätet. Barn behöver mer skydd i bilen än vuxna för att klara de påfrestningar som en krock kan innebära.⁴

Om alla använde bälte skulle ca 100 liv sparas varje år. Genom att använda bilbälte halveras risken att dödas eller skadas allvarligt vid en kollision.⁵

Genom att använda hjälm kan antalet dödade och skadade i trafiken reduceras. Framför allt mopedister är en utsatt grupp med låg regelbundenhet när det gäller hjälmanvändning.

3.4 Aggressiv körning

Aggressiv körning definieras som en körstil som inkräktar på andra medborgares säkerhet. Aggressiv körning medför en hög olycksrisk och orsakar många allvarliga olyckor varje år.

Exempel på aggressiv körning är: för korta avstånd mellan fordon, farliga omkörningar, körning mot rött ljus och olagliga tävlingar på väg.

4 Organisation och ansvar

4.1 Rikspolisstyrelsen

³ Alkohol, droger och trafik, Broschyr från Vägverket och www.vv.se

⁴ Vägverkets webbplats: www.vv.se

⁵ Vägverkets webbplats: www.vv.se

Rikspolisstyrelsen ansvarar för den strategiska ledningen av Polisens trafiksäkerhetsarbete. Det innebär att:

- göra analyser
- utarbeta strategier
- skapa förutsättningar för ett samlat agerande
- utveckla tekniska hjälpmedel
- utvärdera effekter och resultat

Rikspolisstyrelsen ansvarar vidare för samordningen av den nationella operativa styrningen genom verksamhetsförutsättningar, handlingsplaner och gemensamma insatser.

4.2 Polismyndigheterna

Polismyndigheterna ansvarar för att omsätta nationella strategier och planer till lokala planer och operativ verksamhet. Det innebär att:

- i de lokala planerna beakta de lokala perspektiv som kan finnas
- planera och delta i gemensamma insatser
- i ledningen av verksamheten skapa goda förutsättningar att leva upp till strategier och handlingsplaner
- dimensionera verksamheten när det gäller poliser i yttre tjänst och anställda med specialistkompetens
- följa upp och återrapporera verksamhetens effekter och resultat